Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: O 55/2022 vp

VR-Yhtymän kommentit selvitykseen liikennepalvelulain pidemmän aikavälin vaikutuksista, EV 27/2017 vp

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä ”VR”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

1. Koronapandemia muutti asiakkaiden matkustuskäyttäytymistä

Liikenne- ja viestintäministeriön selvityksessä todetaan, että liikennepalvelulain pidemmän aikavälin vaikutuksia liikennejärjestelmään ei ole pystytty aukottomasti selvittämään johtuen lyhyestä toimeenpanoajasta sekä koronapandemian vaikutuksesta liikkumiseen.

Koronapandemia muutti asiakkaiden matkustuskäyttäytymistä ja painottuu pandemiaa edeltänyttä aikaa enemmän loma- ja vapaa-ajan matkustukseen. Työ- ja liikematkustus on sen sijaan asettunut aikaisempaa alhaisemmalle tasolle. Erityisen vahvasti vaikutus näkyy julkisessa liikenteessä sekä erilaisten liikenteen palveluiden kysynnässä. VR:n kaukoliikenteen matkamäärät ovat elpyneet odotettua nopeammin, mutta ovat edelleen noin 8 % vuotta 2019 alhaisemmalla tasolla.

2. Rautatieliikennettä säädellään laajasti EU-tasolla − liikennepalvelulain osalta Suomi on jo edelläkävijä, eikä lisäsääntelylle ole tarvetta

Rautatieliikenteen osalta VR toteaa, että valtaosa sektorilainsäädännöstä, myös digitalisaation osalta, laaditaan EU-tasolla. Raideliikenteen EU-sääntely koskee sekä matkustaja- että tavaraliikennettä. Myös muusta sektorilainsäädännöstä voi tulla raideliikennettä koskevia velvoitteita multimodaalisten matkaketjujen ja tavarakuljetusten osalta. EU:ssa säädellään muun muassa matkustaja- ja tavaraliikenteen telemaattisista järjestelmistä (TAP ja TAF TSI), sähköisistä kuljetusasiakirjoista (eFTI), eri liikennemuotojen välisistä matkatietopalveluista (MMTIS), multimodaalisista digitaalisista liikkumispalveluista (MDMS), älykkäistä liikennejärjestelmistä (ITS-direktiivi) sekä matkustajainformaatiosta ennen matkaa ja matkan aikana (Rautatievastuuasetus).

Liikenteen digitaaliset palvelut kehittyvät markkinaehtoisesti

VR pitää ilahduttavana, että Suomi pyrkii olemaan edelläkävijä liikenteen digitalisaatiossa. Suomen liikennepalvelulaki on EU-tasolla edistyksellinen tiedon avaamisen osalta. VR julkaisee liikennepalvelulain 154 §:n mukaisesti liikkumispalvelua koskevat olennaiset tiedot:

”Liikennemuodosta riippumatta henkilöliikenteen liikkumispalveluiden tarjoajan on huolehdittava siitä, että liikkumispalvelua koskevat olennaiset ajantasaiset tiedot ovat saatavissa tietojärjestelmään luodun yhteyden kautta koneluettavassa ja helposti muokattavassa vakiotietomuodossa vapaasti käytettäväksi (avoin rajapinta).

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5

Olennaiset tiedot sisältävät ainakin reitti-, pysäkki-, aikataulu-, hinta- ja saatavuustiedot sekä esteettömyystiedot."

Suomessa ei ole tarvetta lisäsääntelylle, vaan kuten selvityksessä todetaan tekniset ja liiketoiminnalliset ratkaisut tulee jättää avoimiksi ja markkinoiden ratkaistaviksi. Lippu- ja rajapintayhteistyön kaupalliset ehdot tulee jättää sääntelyn ulkopuolelle.

Lainsäädännön teknologianeutraalius on tärkeää ja sillä varmistetaan, että sääntely ei turhaan jäykistä markkinoiden kykyä reagoida asiakastarpeisiin ja toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin välttämättömiä EU-tason minimistandardeja lukuun ottamatta. Liikenteen digitalisaation palvelut ovat kehittyneet ennen kaikkea markkinaehtoisesti.

Liikenteen digitalisaation osalta lainsäädännössä on varmistettava tasapuolisuus. VR pitää tärkeänä, että eri liikkumispalveluita tarjoavia toimijoita kohdellaan tasavertaisesti ja kilpailuneutraalisti, kattaen myös jälleenmyyntipalvelut.

Täysin vihreät matkaketjut ovat Suomessa jo nyt mahdollisia

Matkaketjuilla mahdollistetaan sujuva matkustus sekä Suomen sisällä että Suomesta ulkomaille. VR:n tavoite on olla Suomen johtava liikkumispalveluiden mahdollistaja, ja haluamme tarjota asiakkaillemme helpon ja luotettavan tavan matkustaa koko matka ovelta ovelle yhdistämällä junamatkaan muita liikennemuotoja ja lisäpalveluita. Teemme jo tällä hetkellä laajasti yhteistyötä eri tahojen kanssa, ja täysin vihreät matkaketjut ovat Suomessa jo nyt mahdollisia. Digitaalisuus ja data vauhdittavat matkaketjujen syntymistä, mutta yhtä lailla liikenteen fyysisten solmukohtien ja liityntäliikenteen sujuvuus tulee varmistaa.

Teemme yhteistyötä esimerkiksi pääkaupunkiseudulla HSL:n, Tampereella Nyssen, sekä Kymenlaaksossa Kotkan ja Kouvolan kaupunkien kanssa. HSL-yhteistyö kattaa myös maakunnista pääkaupunkiseudulle suuntaavat junamatkat, jotka tukevat myös kansainvälistä saavutettavuutta. Myymme junalippuja, jotka sisältävät matkustusoikeuden sekä VR:n että HSL:n junissa, esimerkiksi yhteydelle Oulusta Helsinki-Vantaan lentoasemalle.

VR myy myös omassa VR Matkalla -sovelluksessaan HSL:n, Nyssen sekä Hämeenlinnan, Lahden, Jyväskylän, Joensuun ja Rovaniemen joukkoliikenteen lippuja. Lisäksi VR:n junalipulla saa edullisen tai veloituksettoman liityntäpysäköinnin useilla juna-asemalla pääkaupunkiseudulla.

Pohjoisessa matkaa voi jatkaa suoraan yöjunasta Lapin hiihtokohteisiin jatkoyhteysbusseilla yhteistyössä Matkahuollon ja Lapin liikennöitsijöiden kanssa.

VR tekee yhteistyötä myös autovuokrausyrityksen kanssa, ja junamatkustajana auton voi vuokrata etuhintaan. Yhteistyö kattaa jo 13 keskeistä asemaa. Lisäksi VR tekee yhteistyötä luotettavien taksitoimijoiden kanssa Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa sekä yhteiskäyttöisiä sähköautoja tarjoavan yrityksen kanssa pääkaupunkiseudulla.

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi

Y-tunnus 1003521-5

Tahtotilana on syventää entisestään yhteistyötä erityisesti kaupunkiseutujen kanssa ja helpottaa niin paikallisliikennematkan kuin esimerkiksi taksimatkankin yhdistämistä junamatkaan. Teemme myös tapahtumatoimialan toimijoiden kanssa yhteistyötä hiilineutraalin liikkumisen edistämiseksi. Palvelut kehitetään kaupallisessa yhteistyössä kumppaniemme kanssa.

3. Datan omistajuus on olennainen osa yritysten kilpailukykyä

Olemassa oleva kansallinen ja EU-tason lainsäädäntö luovat toimivat puitteet tiedon avaamiselle ja sen hyödyntämiselle. Asiakassuhteisiin liittyvä data on yritysten olennainen kilpailukykytekijä ja innovaatioiden vauhdittaja ja siksi on tärkeää löytää oikea tasapaino yritysten liiketoimintaedellytysten säilyttämisen ja sääntelyn välillä. Digitaaliset liikkumismarkkinat muodostuvat nopealla syklillä kehittyvistä asiakkaita palvelevista innovaatioista, joiden syntymistä liian yksityiskohtainen ja laaja sääntely pahimmillaan vain hidastaisi.

Datan omistajuus on keskeisessä asemassa nykyajan digitalisoituvassa maailmassa. Datan jakamisen tulisi liikennesektorilla olla kaupallisiin sopimuksiin perustuvaa, kuten muillakin toimialoilla. Myös tehdyt investoinnit edellyttävät tätä. Toimijat ovat perustaneet IT-järjestelmiensä pitkäjänteisen kehityksen olemassa olevalle lainsäädännölle.

Yrityssalaisuuden ja kaupallisen luottamuksen piiriin kuuluvat tiedot ovat osa normaalia yritystoimintaa. Politiikkatoimilla tulisikin kannustaa investointeihin ennen kaikkea infrastruktuureihin ja teknologioihin sekä varmistaa eri liikennemuotojen ja toimijoiden tasavertainen ja kilpailuneutraali kohtelu. Sen sijaan lisääntyvää hallinnollista taakkaa tai kustannuksia tulee välttää.

4. Liikennejärjestelmän rooli ilmastotavoitteiden ja sosiaalisen tasa-arvoisuuden edistämisessä

Liikenteen digitalisaation tulee omalta osaltaan tukea Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden toteutumista sekä komission Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategiassa asetettuja tavoitteita liikkuvuuden viherryttämisestä EU:ssa. Painopiste on julkisen liikenteen kehittämisessä, johon kuuluvat olennaisena osana energiatehokas ja ympäristöystävällinen rautatieliikenne sekä sitä täydentävä kaupunkiliikenne sähköbusseineen ja raitiovaunuineen.

Selvityksessä liikennepalvelulain pitkän aikavälin vaikutuksista on käsitelty varsin vähän ao. lainsäädännön ympäristövaikutuksia Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Myös liikenteen digitalisaation yhteiskunnallisia vaikutuksia oli kuvattu suppeasti. Liikennejärjestelmän rooli tuleekin nähdä laajasti ja tunnistaa sen vaikutus ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja sosiaalisen tasa-arvoisuuden ja maantieteellisen saavutettavuuden edistämisessä.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5